

KOMENTÁRE HN

Mário Blaščák

©hn

komentátor HN

mario.blascak@mafraslovakia.sk

Akciový skok o žrdi

Prekonávaním svetových rekordov v skoku o žrdi po centimetri sa Sergej Bubka stal legendou. Americký index S&P 500 sa v tomto podobá na skok o žrdi. Tiež láme po troške jeden rekord za druhým. Tohtoročných 22 maxim je zatiaľ menej ako polovica z rokov 2013 a 2014 a len tretina z roku 2017, ale do konca roka ešte hádam nejaké padnú. Od začiatku býcieho trhu v roku 2013 ich bolo 230.

Vetrom do plachiet amerických a svetových akciových trhov sú v tomto roku hlavne náladý investorov súvisiace s vyjednávaním o globálnych obchodných podmienkach, ktoré tiež formujú výhľad pre vývoj úrokových sadzieb. Keď šéf americkej centrálnej banky Jerome Powell o ekonomike povie, že vidí „pohár naplnený viac ako na polovicu“, akcie pôjdu ďalej hore. Zlacenie peňazí je druhým faktorom, prečo majú našliapnuté k ďalším rekordom. Fed za posledné štyri mesiace znížil úroky trikrát a investori vrátane bežných Američanov môžu veriť, že zo ziskov firiem budú spoločne profitovať. Najmä akcie technologických firiem a spotrebiteľských tovarov sú v kurze. Dynamiku trhu prekonávajú o tretinu, hoci celý trh je medziročne o 17,2 percenta vyššie.

Majetkovým cenným papierom praje, že výnosy amerických dlhopisov sú dlhodobo nízke a inverziu dlhopisovej krivky, ktorá je varovným signálom recesie, ignorujú. Opojenie z vrcholu je viac ako pohľad do priepasti. Sériu svetových rekordov o generáciu po Bubkovi napodobnila Jelena Isinbajevová. Jej kariéru ukončil dopingový škandál. Keď si však Powellov optimizmus trh spojí s možným zdražovaním dolárov a doping lacných peňazí skočí, akcie zamávajú na ústup ako Isinbajevová.

Ľuboslav Kačalka

©hn

komentátor HN

luboslav.kacalka@mafraslovakia.sk

Šoumen Kamenický

Je dobré, ak sa politici vedia odviazať. Z tejto kategórie môže byť aj účasť ministra financií Ladislava Kamenického v šou nápadne podobnej tej televíznej s názvom Tvoja tvár má známy hlas. No kým pred obrazkou maskujú na nepoznanie známe osobnosti, Kamenický s pomocou množstva mejkupu upravuje deficit na šťihlych 0,49 percenta. Nezávislá porota však vidí vyššie číslo, Európska komisia odhaduje schodok 1,2 percenta, NBS 1,6 a Rozpočtová rada až 1,8 percenta.

Debata o rozpočte má toho so speváčkou súťažou spoločného viac. Interpreti sa menia, no evergreeny sú večné. Aj preto od prítetnejších správne počúvame o potrebe konsolidovať v dobrých časoch, aby sme HDP podporili počas recesie. Najhranejší autori sa radi podelia aj o to, na čom nemajú zásluhu. Tiež však musíme uznať výhrady Roberta Fica voči novému guvernérovi NBS Petrovi Kažimírovi. Naozaj bol roky vo vedení Smeru a z pozície ministra zodpovedal za verejné financie. No nemyslíme si, že minulosť zaväzuje Kažimíra, aby mlčal aj teraz, ale naopak, že už vtedy mal byť aktívnejší a oveľa skôr pripraviť reálny vyrovnaný rozpočet. Príležitostí bolo dosť. Kamenický naozaj iba dokončuje prácu svojho predchodcu. Tiež však treba pripomenúť, že hlavným dôvodom nesystémového mŕňania boli najmä štedré sociálne balíčky predsedu.

Očakávaním stránickej lojality od už nezávislého šéfa suverénnej inštitúcie Fico ukazuje, aký by bol v pozícii predsedu Ústavného súdu. Z tohto pohľadu môže byť socialistami pripravený deficitný rozpočet prijateľnejší ako deficit právneho štátu, ktorý by nastal, ak by sa ochrany ústavnosti zhostil ohrdnutý politik.

DNES PÍŠE

Priemysel 4.0 nie je hrozba, ale výzva

Ján Richter

minister práce

Automatizácii či digitalizácii sa na Slovensku, ale aj v Európe diskutuje čoraz viac. Technológie rýchlo napredujú a trh práce sa zo dňa na deň mení. Mnohé pracovné pozície už nahradili roboty a stroje, ďalšie sa výrazne menia. Už teraz vidíme, že školy produkujú množstvo absolventov, ktorých trh práce nepotrebuje. Dlhé roky za sebou sa nám do evidencie nezamestnaných hlásia najmä absolventi humanitných smerov, ekonomiky a organizácie či gymnazisti.

Nehovoriac o tom, že 63 percent stredoškolských a 52 percent vysokoškolských absolventov nepracuje v odbore, ktorý vyštudovali.

Aby sa tento nesúlad ponuky a dopytu na trhu práce ešte viac neprehlbil, riešime ho už teraz. Školstvo sa zameriava na podporu a rozvoj duálneho vzdelávania a posilňuje kariérne poradenstvo na základných školách. Rezort práce ponúka potrebné informácie a prognózuje dopyt po jednotlivých profesiách na celoslovenskej aj na krajskej úrovni. Široká verejnosť nájde prehľad o perspektíve jednotlivých povolanií aj so zárobkami na stránke Trendyprace.sk. V EÚ sme dokonca prvou krajinou, ktorá niečo také robí. V decembri aktivujeme aj webovú stránku, kde si bude môcť každý

TÉMA

Kontroverzný plynovod možno zostane nedokončený alebo nepoužiteľný.

Alan Riley

bývalý poradca spoločnosti Naftogaz

the Globalist

Projekt plynovodu Nord Stream 2 je už od začiatku mimoriadne kontroverzný. Väčšina stredoeurópskych a východoeurópskych členských štátov EÚ sa postavila proti nemu. Samotná Európska únia z toho dôvodu zmenila predpisy o energetike a poľské úrady začali proti Nord Streamu 2 antitrustové konanie. Napriek tomu bolo koncom októbra 2019 hotových približne 80 percent trasy plynovodu. Dánsky úrad pre energetiku mu konečne udelil povolenie na trasu.

Nord Stream 2 však čelí dvom hlavným problémom. Prvý sa spája s možnosťou rýchleho uvalenia amerických sankcií. Druhý môže

projekt zasiahnuť priamo z Bruselu. Je veľmi pravdepodobné, že Európska komisia uvalí na Nord Stream 2 kapacitné obmedzenia, ktoré výrazne znížia prietok plynu. Je teda celkom možné, že Nord Stream 2 padne na poslednej prekážke. Možno zostane nedokončený alebo nepoužiteľný.

Kongres prijíma cielené sankcie proti Nord Streamu 2. Zákon, ktorý predkladá senátor Ted Cruz, je namierený proti lodiam, ktoré kladú potrubia v hĺbke nad 30 metrov. Dodávatelia Nord Streamu 2 už naznačili, že prerušia práce hneď, ako Spojené štáty uvalia sankcie.

Poľsko už Gazpromu oznámilo, že do konca roku 2022 zruší zmluvu s Ruskom o dodávke plynu. Dotedy bude hotový plynovod Baltic Pipe, ktorý bude dodávať nórsky plyn za oveľa nižšie ceny, aké ponúka Gazprom. Súdny dvor EÚ v septembri rozhodol o povinnej energetickej solidarite členských štátov EÚ a Komisie. Prípád sa týkal plynovodu OPAL. Nestačí, aby členské štáty zohľadňovali vlastné záujmy, ale musia brať do úvahy záujmy všetkých členských štátov a EÚ ako celku. Uplatnenie smernice o plyne z roku 2009 na plynovody ako OPAL alebo Nord Stream 2 vyžaduje, aby regulátor prihladal na vplyv plynovodu na súťaž na plynovom trhu EÚ, bezpečnosť dodávok a fungovanie trhu. Ak bude musieť nemecký energetický re-

„
Navzdory plánom jeho tvorcov z Nemecka a Ruska sa tak Nord Stream 2 môže stať spúšťačom väčšej diverzity na trhu so zemným plynom.

gulátor zohľadňovať záujmy členských štátov a EÚ, Nord Stream 2 bude mať problém. Gazprom sa už v rokoch 2014 a 2015 pokúšal znížiť prítok plynu do niektorých stredoeurópskych a východoeurópskych štátov cez Nord Stream 1 a OPAL, Nord Stream 2 by riziko len zhoršil.

Jedným z cieľov Nord Streamu 2 je zrušenie plynovodu Bratstvo, ktorý vedie cez Ukrajinu. Keďže má väčšiu kapacitu ako Nord Stream 2 a neovláda ho Gazprom, jeho strata by znížila súťaž a zvýšila trhovú dominanciu Gazpromu. Za takýchto podmienok možno nebude mať nemecký regulátor pod dohľadom Komisie inú možnosť, ako zaviesť obmedzenia kapacity Nord Streamu 2.

Nord Stream 2 tak bude najskôr dokončený až po uvalení sankcií a s meškaním. Medzičasom mu vyrastie konkurencia v podobe Baltic Pipe a nových zariadení na skvapalnený zemný plyn, ktoré posilnia konkurenciu. Jeho biznisové vyhladky utrpia pre obmedzenia kapacity, čo by znamenalo, že plynovod Bratstvo zostane v prevádzke.

To by boli dobré správy pre celú EÚ. Navzdory plánom jeho tvorcov z Nemecka a Ruska sa tak Nord Stream 2 môže stať spúšťačom väčšej diverzity na trhu so zemným plynom. Navyše by to mohlo donútiť znížiť ceny a jeho trhovú dominanciu. To prezident Putin asi nemal v pláne, keď projekt v roku 2015 spustil.

Analytické pondelky

Anton Marcinčín

ekonóm a bývalý splnomocnenec vlády pre najmenej rozvinuté okresy

Politické utorky

Andrej Danko

predseda parlamentu a SNS

Vládne stredy

JÁN RICHTER

minister práce

Biznisové štvrtky

Lucia Hlinková

členka predstavenstva zdravotnej poisťovne Dôvera

Neformálne piatky

Rastislav Trnka

predseda Košického samosprávneho kraja